

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42

Şubat 2016 February 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

BİR MİZAH GAZETESİ CADALAZ'UN PENCERESİNDEN 1911 YILINDA BALKANLARIN DURUMU NEWSPAPER HAG HUMOR OF THE SITUATION IN THE BALKANS IN 1911

Sevim ERDEM*
Neslihan SANDIKÇI**

Öz

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Meclis tekrar açılmış ve İttihat ve Terakki Cemiyeti Meclis üzerinden faaliyetlerini yürütmeye başlamış ve 1918 yılına kadar Türk siyasi hayatına yön vermiştir. II. Meşrutiyet dönemi Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda büyük sorunlar yaşadığı bir dönemdir. Cadaloz Gazetesi'nde yer alan yazıların önemli bir kısmını da bu sorunlardır (İttihat ve Terakki, Meclis-i Mebusan, Mebuslar, Balkan siyaseti, Karadağ, Girit, Arnavutluk).

Cadaloz gazetesi haftada iki gün yayın yaparak Osmanlı devletinin siyasi, ekonomik ve toplumsal olaylarını aynı zamanda ülkede ki yeni fikir akımlarını hem yazı boyutuna hem de çizgi boyutuna taşıyarak muhalif bir tutumla eleştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balkan, Cadaloz Gazetesi, Mizah, Karadağ, Girit, Arnavutluk.

Abstract

Parliament re-opened with the proclamation of the Second Constitution and of Union and Progress began to carry out its activities and until 1918 the Assembly gave direction over Turkish political life. II. Constitutional period is a period where major problems of the Ottoman Empire in the Balkans. Hag in the post Newspaper, that a significant portion of the problem (Union and Progress, the Chamber of Deputies, the Deputies, the Balkans politics Montenegro, Girit, Albania).

Hag newspaper twice a week through the Ottoman State of political, economic and social events in the country at the same time that new idea currents by moving both the article size and line size and oppositional attitude.

Keywords: Balkan, Hag (Cadaloz) newspaper, Humor, Montenegro, Girit, Albania.

Giriş

Yakınçağ Türk tarihi açısından önemli bir dönüm noktası olan II. Meşrutiyet daha önceki yenileşme ve modernleşme çabalarının devamı olarak algılanmalıdır. Lale devri ile başlayıp Tanzimat ve Meşrutiyet dönemleriyle tamamlanan bu hareket, uzun soluklu batılılaşma serüveninin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Birecikli, 2008: 212). XIX. yüzyılda Osmanlı imparatorluğu geri kalmış, Avrupa'ya askeri alanda mağlup olmuş, siyasette aciz kalmış, ekonomik ve ticaretle sömürülmüştür. Avrupa artık ticari malıyla, sanayi ürünüyle, tüccarlarıyla, ilim adamlarıyla, misyonerleriyle, askerleriyle, elçilikleriyle, konsolosluguyla, seyyah ve kültürüyle Osmanlı'ya saldırıya geçmiş, Osmanlı ülkesini işgal etmiştir. Avrupa Osmanlı'yı geri bırakmakla ve sömürmekle de yetinmeyerek, ayrıca toprak kopararak imparatorluğun parçalanmasında da rol almıştır. Fransa 1830 Cezayir'i, 1882'de Tunus'u, İtalya 1911'de Trablusgarp'ı ve Bingazi'yi, Rusya Kars Ardahan ve Batum, Avusturya ve Macaristan ise 1908'de Bosna Hersek'i işgal etti.

Sonuç itibarıyla II. Meşrutiyet dönemine gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğu içte gayri Müslimlerin isyanları ve baskıları, dışta Avrupa'nın sömürücü müdahalesi ve kontrolü altında bulunuyordu. Böyle bir imparatorluk siyasi, idari, felsefi teorilerle ve pratiklerle kurtarmak imkânsızdı. Reçetesi çok basitti Abdülhamit'i düşürmek Meşrutiyet rejimini yeniden getirmek (Kodaman, 2012: 167).

Bilindiği gibi I. Meşrutiyet 23 Aralık 1876'da ilan edilmiş, ancak Osmanlı Rus Savaşını bahane eden II. Abdülhamit'in 14 Şubat 1878'de Mebusan Meclisi (Millet Meclisi)'ni kapatması ile sona ermişti. Böylece I. Meşrutiyet dönemi kısa sürmüş ve mutlakiyet yönetimine yeniden dönülmüştü ve padişah katı bir istibdatla devleti yönetmeye başlamıştı (Uçarol, 1979: 309).

II. Abdülhamit'in bu tavrı Meşrutiyetçi aydınları sükût-ı hayâle uğrattı. Aslında 1878 Berlin Antlaşmasıyla Rumeli'de büyük toprak kayıpları Kars, Ardahan, Batum'un Rusya'ya verilmesi, Kıbrıs'ın ayrı bir antlaşma ile İngiltere'ye verilmesi, 1881 Tunus'un Fransa'ya 1882 Mısır'ın İngilizler tarafından işgali 1881 Duyun-ı Umumiyyenin kurulması Anadolu'da Ermeni İhtilal Cemiyetinin ayrılıkçı faaliyetlere başlaması, Girit ve Doğu Rumeli meseleleri Osmanlı toplumunda özellikle aydın kadrolarda şu kanaatin doğmasına yol açtı: "Osmanlı imparatorluğu hasta yatağında ölmek üzere, tedavisiyle hiç kimse meşgul olmamaktadır. II. Abdülhamit zararlı ilaçlarla tedaviye çalışmaktadır ve hastanın ölümünü hızlandırmaktadır. Avrupalı büyük devletler ile (İngiltere,

*Yrd.Doç.Dr. Sevim ERDEM, Bitlis Eren Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, sevimerdem23@hotmail.com.tr.

**Yakınçağ Tarihi Uzmanı, Neslihan SANDIKÇI, Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, nesli23_23@hotmail.com.

Fransa, Rusya, Avusturya) ve gayri Müslimler iş birliği halinde hastayı öldürerek mirasını paylaşma planları yapmaktadırlar." Bu kanaat yaygınlaşarak kamuoyunda "bu devlet nasıl kurtulur" sorusunu seslendirilmeye başlandı. Bu soruya verilen cevaplar şu şekildedir;

1) Abdülhamit'in devrilmesi, Meclisin açılması, Kanun-ı Esasinin yürürlüğe konulması
2) Muhafaza-ı Vatan yani Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak bütünlüğünün korunması
3) İttihat-ı Anasır yani ırkı, dini, mezhebi ne olursa olsun bütün fertlerin Osmanlı üst kimliğinde birleştirilmesi

4) Düşman tecavüzünün ve müdahalelerinin önlenmesi

5) Kapitülasyonların kaldırılması

6) Reformların yapılması (Kodaman, 2012: 168).

Bu dönemde Balkanlar iyice kaynamakta olup Rusya, Avusturya, İtalya başta olmak üzere Avrupa devletlerinin nüfuz kazanma mücadelesi ile Balkan devletlerinin ihtirasları ve girişimleri bu bölgeyi gittikçe daha huzursuz hale getiriyordu, İngiliz Kralı VII. Edward ile Rus Çarı II. Nikola 8-9 Haziran 1908'de Reval Görüşmesini yaptılar. Bu buluşmada iki devlet özellikle Makedonya ve Boğazlar sorununu ele almıştır (Uçarol, 1979: 311) ve bu durum Rusya ile İngiltere'nin Osmanlı İmparatorluğu'nu paylaşma ve parçalama konusunda anlaşmaları dolayısıyla Rumeli'de Osmanlı sonunun geldiği şeklinde yorumlar ortaya çıktı (Kodaman, 2012: 70). Bu durum İttihat ve Terakki Cemiyeti'ni endişeye düşürdü ve vakit geçirmeden Meşrutiyet'i ilan etmek üzere harekete geçti. Bu suretle Makedonya sorunu ve Reval Görüşmesi, Meşrutiyet'in bir an önce ilan edilmesi için harekete geçilmesinde, diğerlerinin yanında önemli etkenler oldu.

İttihat ve Terakki Cemiyeti, bu gelişmelerin ardından 1908 Temmuz ayı başlarında Manastır'da ki konsoloslara bir bildiri dağıtarak amacının Meşrutiyet'i yeniden ilan etmek olduğunu açıkladı. Yurdun çeşitli yerlerinden özellikle Makedonya'dan halk doğrudan doğruya Yıldız Sarayına telgraflar çekerek Padişah'tan 1876 Anayasasını yeniden yürürlüğe konmasını istemeye başladı.

23 Temmuz 1908 günü İttihat ve Terakki Cemiyeti Selanik ve Manastır'da kendiliğinden II. Meşrutiyet'i ilan etti ve bu gelişmeler üzerine II. Abdülhamit 24 Temmuz 1908 tarihinde II. Meşrutiyet'i ilan etti (Uçarol, 1979: 311-312). II. Abdülhamit iktidarda olduğu süre içerisinde aşağıda yer alan hükümetleri kurdu.

II. Abdülhamit'in II. Meşrutiyet hükümetleri

1) Said Paşa Hükümeti 1 Ağustos 5 Ağustos 1908

2) Kamil Paşa Hükümeti 6 Ağustos 1908 14 Şubat 1909

3) Hüseyin Hilmi Paşa Hükümeti 14 Şubat 13 Nisan 1909

4) Ahmet Tevfik Paşa Hükümeti 13 Nisan 1 Mayıs 1909 (Kodaman, 2012: 172)

Dönemin başat örgütü olan İttihat ve Terakki bu dönemin bütün siyasal yapısında neredeyse tek sözcü sahibidir. İttihat ve Terakki 1908 seçimlerinde örgütlenmesini tamamlayamadığı için seçimlere girememiştir. Ancak parti sempaticileri delegeler, Mecliste çoğunluğu sağlamışlardır (Aydın, 2010: 445). İttihat ve Terakki Cemiyeti *Tanin* ve *Şurayı Ümmet* gazetelerini çıkarır ve bu gazeteler partinin yayın organı olurlar. Ayrıca partinin güçlü olduğu Rumeli'de *Tüfek*, *Silah*, *Kurşun*, *Hançer*, *Top*, *Bıçak*, *Bomba* gibi ilginç isimli gazeteler yayınlanır. Meşrutiyet döneminin özgürlük ortamı 31 Mart ayaklanması sonrası çıkarılan 1909 Matbuat Kanununa kadar sürecektir (Doğaner, 2012: 118-119).

İttihat ve Terakki Cemiyeti, tarihimizde farklı bir örgütlenme mantığıyla cemiyet, parti, okul, basın, ekonomi hatta askeri alanda aynı anda teşkilatlanmış bir kuruluştur. Meşrutiyet döneminde ittihatchi basının yanında her grup, cemaat ve görüş yayın faaliyetine katılmış, yerel basının gelişmesine katkı sağlamıştır. İttihatchi basın, muhalefet döneminde savunduğu hak, özgürlük, kardeşlik, adalet ve sistem düşüncelerinde tutarlılığı; İttihat ve Terakki iktidarı devrinde sürdürmemiştir (Aydın, 2010: 150-151). II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte toplum yaşamında büyük bir canlanma oldu. 24 Temmuz 1908'de gazeteler yazılarını sansüre göndermediler. Gazete, dergi, kitap olarak büyük bir yayın furyası başladı. Kadın hareketleri, işçi hareketleri, ortaya çıktı. İttihat ve Terakki, Said Paşayı istemedi ve yerine Kıbrıslı Kamil Paşa geldi (Akşin, 2000: 27-28).

II. Meşrutiyet döneminde bazı dış sorunlar yaşandı bunlar;

-Avusturya'nın Bosna- Hersek'i ilhakı: Osmanlı Avusturya sorunu olarak başlamış ancak kısa zamanda büyük devletlerin de sorunu haline almış ve Avrupa bunalımı haline almış bu durum Balkanlar'da ki durumu daha da karıştırmış ve Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasının yakın nedenlerinden birisi olmuştur.

-Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti: 16 Mart 1909'da Petersburg'da Osmanlı-Rus antlaşması imzalandı ve bu antlaşma ile Bulgaristan'ın bağımsızlığını tanıdı.

Girid'in Yunanistan'a bağlandığının ilan edilmesi: Bilindiği gibi Girid, Osmanlı egemenliğinde olmakla beraber 1897'den beri Yunanlı valinin yönetiminde İngiltere, Fransa, Rusya ve İtalya'nın askeri işgali altında, özerk bir eyalet halinde bulunuyordu.

Girid çözülmemiş bir sorun olarak 1912 yılına kadar hukuk yönünden Osmanlı devletine bağlı kaldı (Uçarol, 1979: 317-320).

Bu dönemde sadece dış sorunlar değil ülke içinde de sorunlar yaşanmaktaydı ve tarihimize 31 Mart ayaklanması olarak geçen ayaklanmanın nedeni 6 Nisan 1909'da sert muhalefeti ile tanınan Serbesti gazetesi başyazarı Hasan Fehmi'nin Galata Köprüsünde öldürülmesiydi. Saldırganın sırtında bir subay pelerini bulunduğu ileri sürülüyordu. Köprü'nün iki ucunda karakollar bulunduğu halde kimse saldırganı yakalayamamıştı. Muhalefet olayı İttihat ve Terakkiye mal ediyordu (Akşin, 2000: 29). İttihat ve Terakki ile muhalefet arasında siyasi alanda çatışma ve gelişmeler olurken dinci çevreler de, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile hükümete karşı harekete geçtiler. Cemiyet güvenliği sağlamak üzere, kendisinin en güçlü olduğu Makedonya'dan İstanbul'a Avcı taburları getirmişti. 13 Nisan 1909'da (31 Mart 1325) günü 4 Avcı taburu askerlerinin subaylarını hapsederek ayaklanması ile 31 Mart Olayı patlak verdi.

Mahmut Şevket Paşa'nın komutasındaki Hareket Ordusu, 21 Nisan 1909 gününden itibaren İstanbul'a girdi ve 24 Nisanda şehre hakim oldu ve İttihat ve Terakkiye ve meşrutiyete yapılan hareket, dolayısıyla da önemli bir iç sorun sonuçlanmış oldu (Uçarol, 1979: 320-321). II. Meşrutiyet döneminde Osmanlı imparatorluğu'nda düşünce akımları meydana geldi, bu akımlar; İslamcılık, Garpcılık, Türkçülük, Sosyalizm (Akşin, 2000: 45-49).

20.yüzyılın başlarında, Balkanlar Osmanlı Devleti'nin en bunalımlı ve kritik yerlerinde birisi haline gelmiş bulunuyordu. Bunda, Balkan devletlerinin bölge üzerinde ki emelleri bulunuyordu. İkinci Meşrutiyet döneminde, Büyük devletler Balkanlar'da kökleri 19. yüzyıla hatta daha eski tarihlere varan ve gittikçe gelişen Balkan toplumları arasındaki mücadeleleri ve burada baş gösteren bunalımları kendi dış siyasi çıkarlarına göre çözmekle amacındaydılar.

Genel olarak "Doğu Sorunu"nun gergin bir aşamaya girdiği bu dönemde, Balkan devletleri de esasen dağılmakta olan Osmanlı İmparatorluğu'nun durumundan yararlanmak üzere düşmanca bir siyaset izlemekteydiler (Uçarol, 1979: 330). Bütün Avrupa büyük devletleri ve Balkan devletleri bu hususta hem fikirdiler. Ancak mirasın paylaşılması konusunda uyuşmazlık çıkmaktaydı. Hele de paylaşılacak mülkün etnik ve dini yapısının karmaşık olması ve halkın aynı yere göz koyması işi daha da zor hale getiriyordu (Halaçoğlu, 2012: 296).

Balkan devletleri arasında ki ilk yakınlaşma Yunanistan'ın girişimi ile 1910 yılında oldu ve ilk öneriyi Bulgaristan'a yaptı. Ancak Bulgarlar Yunanistan'a güvenmediklerinden hemen cevap vermediler. Bu sırada Yunanistan'ın arası Girid sorunu yüzünden bir savaşa varacak kadar Osmanlı Devleti ile açık bulunuyordu.

Rusya 1911 yılında Fas bunalımının çıkmasından ve İtalya'nın Trablusgarp'a saldırmasından yararlanarak daha önce girişimlerde bulunup da bir sonuç alamadığı, Boğazları açtırma isteğini gerçekleştirmek üzere harekete geçti. Fakat başta İngiltere ve Osmanlı Devleti'nin karşı koymasıyla başarılı olamadı.

Balkan birliği düşüncesi, Trablusgarp Savaşının başlaması üzerine yeniden ele alındı. Konunun gerçekleşmesi için önce Bulgaristan işe girişti ve Sırbistan ile görüşmelere başladı. Ancak Makedonya'nın paylaşılması konusunda anlaşamadılar. Bunun üzerine Rusya, her iki taraf üzerinde baskı yaparak sorunu çözümlenmesine çalıştı. Bu baskının da sonucunda, 13 Mart 1912 tarihinde Bulgaristan ile Sırbistan arasında bir "Dostluk ve İttifak Antlaşması" imzalandı.

Bulgaristan Sırbistan ile anlaştıktan sonra daha önce önerisini geri çevirdiği Yunanistan ile anlaştı ve bu üç Balkan devleti aralarında yaptıkları ayrı ayrı antlaşmalarla Osmanlı Devleti'ne karşı birleşerek Balkan birliğini gerçekleştirmiş oldular. Daha sonra bu devletlere 1912 yılında Bulgaristan'la sözlü bir antlaşma yapan Karadağ da katıldı.

Balkan devletleri arasında ki bu gelişmelerde ve sonuca varmakta Rusya önemli rol oynamıştır. Balkan devletleri bu şekilde aralarında birlik için antlaşmalar yaptıktan sonra ve savaş hazırlıklarını da tamamladıktan sonra 1912 yılı sonbaharında Osmanlı Devleti'ne karşı harekete geçmeye karar verdiler (Uçarol, 1979: 330-334). Balkan savaşında Osmanlı Devleti ordusunu ikiye ayırmıştı "Doğu Ordusu" Trakya'da Bulgarlara karşı, "Batı Ordusu"da Makedonya ve Arnavutluk'ta Yunan Sırp ve Karadağ'a" karşı çarpışacaktı. Savaşın başlamasıyla kısa bir süre sonra bütün Rumeli'yi Balkan devletleri ellerine geçirdiler.

Osmanlı donanması daha savaşın başlarında Marmara Denizi ile Karadeniz'e bağlandığında güçlü olan Yunan donanması, savaşız olarak Ege denizinin kontrolünü ele geçirdi.

Balkan Savaşının başlamasından hemen sonra, Osmanlı Devleti'nin uğradığı bu ağır yenilgi iç politikada, büyük tepkilere yol açtı, Sadrazam Gazi Ahmet Muhtar Paşanın yerine yeni hükümeti Kâmil Paşa kurdu (Uçarol, 1979: 338-339).

Osmanlı devletinde 20.yüzyılın başlarında bu gelişmeler meydana gelirken dönemin gazete ve mizah gazeteleri de bu olaylara kayıtsız kalmayıp gazeteler sütunlarında olayları değerlendirip gazeteciler

ve aydınlar eleştirilerini yaparak olayları halka bazen çok sert bazen de daha az sert yansıttılar ve bu tutumlarından dolayı da birçok muhalif gazete kapatıldı.

Türk karikatür ve mizahında önemli bir yere sahip olan Cadaloz Gazetesi II. Meşrutiyet döneminde geleneksel mizah gazetesi tarzında Nurettin Rüştü ve Haydar Rüştü tarafından 22 Mart 1327 (4 Nisan 1911) tarihleri arasında 45 sayı olarak çıkartılmıştır.

Cadaloz'un ilk sayısı 22 Mart 1327 (4 Nisan 1911) tarihinde çıkarılır kırkbeş numaralı son sayısı ise 27 Ağustos 1327 (9 Eylül 1911) tarihini taşır. Gazete otuzdördüncü ve kırkbirinci sayı aralığında "Afacan" başlığı ile çıkarılmış olup, bu sayı aralığında Afacan'ın birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sayıları yer almaktadır. Afacan adıyla çıkarılan 34. sayıda sayfa 2'de Kârîn-i kirâm başlığıyla niçin Afacan olarak çıkarıldığı belirtilmiştir; "Cadaloz arz-ı vucud edinceye kadar kendisine vekâlet etmek üzere müşarun ileyhanın küçük hafidi Afacan Beğ ellerinizden öpecektir. Kabul buyurulması müsterhamdır".

Dönemin sosyal, siyasi ve kültürel değişimlerine kayıtsız kalmayan Cadaloz Gazetesi kendine özgü bir mizah anlayışı yaratmıştır. Toplumda görülen değişim mizahın yazısı ve çizgi gücünden yararlanarak hem mizahi yazılar hem de karikatürlerle ortaya konmuştur. Cadaloz Gazetesi'nde siyasilere durumu, Meclis-i Mebusan, hayatı tehdit eden sokak tehlikeleri özellikle kolera hakkında yazılar yer almıştır. Gazete de 1911 yılında Balkanlarda meydana gelen siyasi durum en fazla konu edilmekle beraber gazetenin karikatürleri de Osmanlı imparatorluğu ve Balkan siyasetine yönelik olarak konu edilmiştir. Dönemin mizah gazetesi olan Cadaloz Gazetesi Balkanlar'da meydana gelen olayları hem sütunlarına hem de karikatürlerine taşımış ve mizah anlayışında olayları değerlendirmiştir.

1. Cadaloz Gazetesinin Balkanlara Bakışı

Balkanlar Batı'nın dini ve ekonomik ve siyasi ihtiraslarının karışımı olarak ortaya attıkları, Doğu sorununun halkalarından sadece bir tanesidir. Bu ihtiraslardan çoğu zaman dini olanı öne çıkmaktadır. Buna göre, her ne suretle olursa olsun Müslüman Türklerin hâkimiyetinde olan bu topraklar ve bölgede yaşayan Hristiyanlar kurtarılmalıydı. Bu arada zaten emperyalist gayeleri de kendiliğinden gerçekleştirmiş olacaktı (Halaçoğlu, 2012: 296).

Balkan harbi Meşrutiyet'ten sonra gerek iç gerekse dış politikada en fazla Osmanlı Devleti'ni meşgul eden olaylardan biridir. Cadaloz gazetesi Rumi 26 Mart 1327 Cumartesi Miladi 8 Nisan 1911 Cumartesi gün ki yayınında Karadağ'ı ilk sayfasında çizgi boyutuna taşıyarak kara bir dağ ve etrafında kaçışan kaz sürülerini elinde değneğiyle kovalayan bir kadın figürü ile vermiş karikatürün altında "Kış, kış, boyunuz devrileciler, bütün kış o Karadağ'da beslendiniz de şimdide bizim tarlaya tecavüz ha?" diyerek aslında Balkan devletlerinin niyetinin ne olduğunu yazmıştır. Bu kaz sürüleri Yunanistan, Sırbistan, Karadağ, Rusya, İngiltere'yi göstermektedir.

Cadaloz gazetesi Miladi 8 Nisan 1911 Cumartesi çıkardığı yayının da sayfa 2'de Kötek başlığının altında "Çetin'e¹ sahayı zeykında sıkışmaktan ise fırlayıp bir nefes almak diliyordu. Karadağ tam (tozu) girdiği gün tozladılar kendisine göreceğ böyle giderse yüreğinde Karadağ" Çakırpençe imzalı yazıya yer verir.

Gazetenin 3.sayısının 1. sayfasında Rumi 29 Mart 1327 Salı ve Miladi 11 Nisan 1911 Salı kara bir dağ üzerinde Çetine yazıyor ve büyük bir küpe binen kadın figürü elinde boğazından tuttuğu bir yılan ve elleri silahlı askerler altında şu yazıya yer verilmiş" Evlatlar hazır gelmişken bari burayı da bir ziyaret etseniz, ben keşfiyatını yaptım, ne çetin!.Ne bir şey?! Aynı sayını 2. sayfasında Çan Çan başlığının altında Karadağ konu edilip mizahi bir anlatımla değerlendirilmiştir.

"-Öyle ise seninle bir mülakatı siyasiye de bulunayım!

-Sorunuz efendim, hazırım:

-Karadağ hakkında ki fikriniz nedir?

-Evet efendim Allah Karadağları dağ olarak halk etmiş ama rengi sonradan mı boyanmış bilemiyorum. Çünkü malum ya siyasiyunun daha ilerisine akılları eremez!

-Sen hangi dağdan bahsediyorsun?

-Dünyanın üstünde ne kadar kara dağ var ise:

-Yerin dibine geçsin. Ben sana onu sormuyorum ki:

-Ya?

-Hani canım bazı asilerle beraber hududumuza tecavüz etmişlerde hükümet asker sevk ediyor?

-Ha, anladım büyük peder rahmetli söylerdi evvel Karadağ bizim bir kasabamızmış sonra bir çok kaogalar felan olmak ama şimdiye kadar o mes'ele bitmiştir zannederim:

-Ben o eski mes'eleyi sormuyorum, şimdi ne olmuş?

-Artık şimdi ne olmuş bilmem ama galiba orası muhtarlık imiş!

-Aferin siyasi beğ bu ne kadar çabuk havadis almak yoksa senin, kendine mahsus telgrafların mı var?! Bu kadar mühim cevdatı birden bire yarım asırda söyleyivermek için büyük dehâ ister!

-Esağfirullah efendim hüsnü teveccühünüz!

¹ Çetine Karadağ'ın başkenti.

- Şu Karadağ'ın mevki-i coğrafisi hakkında da biraz malumat verseniz!
- Efendim Karadağ, Karadağ, ... kara...
- Sus maskara, Karadağ nerede diye soruyorum!
- Çin ile Hindistan'ın arasında efendim!
- Vay gidi mahalle kahvesinde yetişmiş siyasi vay!

Gazete Rumi 9 Nisan 1327 Cumartesi ve Miladi 22 Nisan 1911 Cumartesi yayınında Kötek başlığında Karadağ ile ilgili olarak " Biz ne dağlar aşmışız yahu Karadağ isimdir bir buçuk günde onu başdan başa mahveyleyiz bir kulağından tutunca cahil ve asilerin gezdirip Balkanları hatta yularsız paylarız" demektedir.

Rumi 23 Nisan 1327 Cumartesi ve Miladi 6 Mayıs 1911 Cumartesi yayınında Cadaloz Gazetesinin 1. sayfasında yer alan karikatürde kayaya balta ile vuran asker ve askerin belinde kılıç, saz başında ve göğüsün de ay ve yıldız bulunan kadın figürü ve Cadaloz "- Gördünüz mü arslanım uğrunuzda dağlar delen, kayalar parçalayan böyle büyük askerlerin oldukça senin için ölüm yoktur demez mi idim?!" diyerek aslında Osmanlı devletinin bütün Balkanlar için verdiği hem siyasi hem de askeri mücadele anlatılmaya çalışılmaktadır.

1911 yılının son ve 1912 yılının ilk aylarında başlayan Balkan savaşının Osmanlı Devleti'ne karşı savaşan Balkan devletlerinden Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan, Karadağ Rumi 26 Nisan 1327 Salı ve Miladi 9 Mayıs 1911 Salı gün ki yayınının ilk sayfasında karikatür üzerinde yer almaktadır. Sultan II. Abdülhamit tahta kaldığı sürece Balkan devletleri arasında ki anlaşmazlıkları körükleyerek onların Osmanlı Devleti'ne karşı ittifak etmelerini önlemeye çalıştı. Fakat II. Meşrutiyet'in ilanından sonra (24 Temmuz 1908) İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Sırp, Bulgar ve Yunan komiteleriyle işbirliği yapmalarından dolayı çete hareketleri arttı. Osmanlı Devleti'nin Yunanlılara karşı Sırbistan ve Bulgaristan'ı kazanmak için giriştiği faaliyetler bu üç devletin ittifak etmesine engel olamadı (Küçük, 1992: 23). 1908 yılında II. Meşrutiyet ilan edildiğinde devlet içindeki iktidar mücadelesini ve Balkanlarda ki otorite boşluğunu iyi değerlendiren Özerk Bulgaristan Prenslığı bağımsızlığını ilan etti. Avusturya-Macaristan imparatorluğu ise Bosna-Hersek resmen ilhak etti. 4 yıl sonra Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ittifakı Osmanlı imparatorluğuna savaş ilan etti (Sancaktar,2011: 5-7).

Osmanlı Devleti'nin Yunanistan ile ilişkileri Rumi 21 Mayıs 1327 Cumartesi Miladi 3 Haziran 1911 Cumartesi günü yayınlanan gazetede sayfa 4'te yer alan karikatürle değerlendirilmiş. Rusya her zaman Balkanlara müdahale edip adeta Osmanlı devletinin muhatabı gibi davranıyordu, karikatürde ayı Rusya'yı temsil ederken, Aslan Osmanlı Devleti'ni temsil ediyor ve yanında yer alan küçük köpeğe Yunanistan olarak karikatürize edilmiştir. Karikatürün altında Cadaloz- "Aslan zaten bu küçük mahluku tepelemeye tenezzül etmez ana mübarek hayvan sana ne oldu?! yazısı yer alır.

Cadaloz'un Miladi 3 Haziran 1911 Cumartesi yayınlanan 18. sayısının Kötek başlığında " Bütün Balkanlar Osmanlılardır harisi mutlak bunu takdir ederlerse dökülmez kimsenin kanı müsebibler bugün sulhu salahu bozmasın yoksa şişerse zabt olunmaz bir zaman hiç Türk'ün ayranı. Cakır pençe imzalı yazıya yer verilmektedir.

Rusya takip ettiği Panslavizm siyasetinin gereği olarak Balkan politikasını yürütmüştür. Aslında Yunanistan ile Osmanlı arasında ki ilişkiler daha çok Girid ile ilgili olan meselelerdir.

Rumi 2 Nisan 1327 Cumartesi ve Miladi 11 Nisan 1191 Cumartesi günü yayınlanan Cadaloz gazetesinin 3.sayfasında " Layuad derinaoutları! ve na mutenahi orduları ve ta'dada gelmez aslihai cedideleri! Bir kaç güne kadar Girid üzerinde bir harekatı askeriye yapacak ve memaniati vukuunda düveli hamisede dahil olduğu halde Türkiye'yi kan deryasına boğacak! Diye terceme edilebilen bir fikri siyasi!!! Sarfettiği sırada muazab bir Osmanlı ile aralarında şöyle bir muhavere cerayan etmiştir:

- Ya Girid'liler sizi kabul etmezse?
- Adayı derinavunun arkasına bağlayıp çeker, getirir pireye bağlarız!
- Birde pire için yorganı yakarız!, yazısını Dolma başlığı altında yayınlamıştır

Avusturya Berlin antlaşmasından beri işgal ettiği Bosna Hersek'i ilhak etti (5 Temmuz 1908) ardından Osmanlı Devleti'ne bağlı bulunan muhtar Bulgaristan Prenslığı istiklalini ilan etti ve ertesi günü Girid Yunanistan'a katıldığını açıkladı (Küçük, 1992, s.23).

Cadaloz Gazetesi' de Rumi 5 Temmuz 1327 Salı ve Miladi 18 Temmuz 1911 Salı günü yayınlanan 31 nolu yayının 1. sayfasında ki karikatürde Girid meselesine yer vermiştir. Karikatürde elinde çiçek olan erkek figürü Yunanistan ve güzel giyimli bayan ise Girid olarak resmedilmiştir, altında ki yazıda Yunanistan'ın Girid' i istediği açıkça beyan edilmektedir " Yunancık: A sevgilim herkes meşgul, tam zamanıdır kavlimi takdim edeyim haydi artık gidelim Girid....!

Cadaloz- Seni palikarya seni hane halkını meşgul görübdе cesaretin artmasın seninle uğraşacak kadar boş adamımız yine var".

Rumi 4 Haziran 1327 Cumartesi ve 17 Haziran 1911 Cumartesi günü yayınlanan 22 nolu yayınında Konferans başlığı altında Cadaloz okuyucularına seslenmiştir:

" Ey muhterem silahşörler sevgili Giridimiz hakkında ki hükmü hükümrâniyi tasdikden korkan Yunan fikirli Girid palikaryaları kadalarmızı Giride kabul etmiyorlar!, Manisor isyanını vesile ittihad eden Karadağlılar ikide birde

hudumuza tecavüz gösteriyorlar, Balkanların serfirazı kesilen Bulgarlar zimnen bize meydan okuyorlar Makaroniya bedest yüzüstü garibaldı alayı dest gahı siyasette astar tokuyorlar! Bazı kodaman dibşimalilerde bu mes'eleye burnunu sokuyorlar!

Ey fedekar Tırabzon şilâhşörleri, ey meydanı hamiyetin vatan perver oğulları artık bu serseriyanâ siyasiyata bir an ihayet vermenin zamanı geldi geçiyor. Girid deki Müslüman kardeşlerimiz gözyaşlarını içiyor.

Osmanlıyız, Osmanlı, bıçağımız al kanlı
Biz Girid'i vermeyiz, bayrağımız pek şanlı
Denizlerde gezeriz, düşmanları yüzeriz
Laz uşağı Girid'e hâ yüzerek gideriz
Karadağ'ın kazları, omuzunda sazları
Bir bıçakta keseriz hâ bilermi lazları?
Hâ Yunan'ın nesi var? Birtek Atina'sı var
Attığımız bıçağın hala mı öfkesi var?
Bulgar sutpeni satsun rahat yerinde yatsun
Yiğit ise hududta bir daha kurşun atsun
"Alaşağı vur yere kurusun kanlı dere"
"Bunlar için olursan canlı gireriz yere"

Cadaloz 22 nolu yayınında Arnavutlukla ilgili olarak da Kötek başlığı altında " Kosova sahrasında marş etse gördüğü padişah Karadağ'a karşı yüz bin Arnavut cengâveri Muhteris Balkan siyasiyunu artık anlasun Arnavutluk tacı Osmaninin âlî ceoheri "Çakırpençe imzalı bir yazı yayınlamıştır.

Cadaloz gazetesi Rumi 9 Nisan 1327 Cumartesi ve Miladi 22 Nisan 1911 Cumartesi günü yayınlanan gazetede Çan Çan başlığı altında Arnavutluk'ta meydana gelen olayları değerlendirerek okuyucularını "- Hangi bir şeyi sayayım, biçare vatan yavuruları kış yarılarında beri çalışıyorlar, şimdi çayır çimen bitti hala yemen bitmedi, bir Arnavutluk mes'elesi çıktımı ya bir kavunlukta makarnacılar çıkarıyor, Havran mes'elesi biter karvan mes'elesi çıkar!.Daha var, daha var!

-A Cadalozcuğum bunları hep hitam buldu nazarıyla bakabiliriz, Allah vatana, millete zeval vermesin hepsi geçer!

-Geçer ama açısı da çeker geçer, adeta kendi memleketimizi yeniden fethediyoruz, bir birimizden ne istiyoruz anlamıyorum ki, sanki bütün kâinat zabtedip de cihangir olmuşuz, hiç bizimle uğraşacak boy ölçebilecek düşman harici kalmamıştı da yek diğerlerimizle uğraşıyoruz. Buda nedir a kardeş, bu nasıl insanlık, nasıl müslümanlık?" sütunlarında bilgilendirmiştir.

Cadaloz gazetesi Rumi 12 Nisan 1327 Salı ve Miladi 25 Nisan 1911 Salı 7 nolu yayınında sayfa 1'de karikatür olarak İtalya ve Avusturya'nın kıskırtmaları ile kendine pay almak isteyen Arnavut askerlerini gösteriyor. Karikatürün altında: Kahraman Arnavut: Ecdadının mübarek kanlarıyla yoğrulmuş olan topraklara düşman aya bastırarak kansızlar, Osmanlılar içerisinde bulunmaz, yıkul!!!

Cadaloz-Aldınız mı payınızı? Kardeş gavgası arasında külâhını kapmak istiyorsunuz? Nah size! yazısı yer almaktadır.

Cadaloz gazetesinin Rumi11 Haziran 1327 Cumartesi ve Miladi 25 Haziran 1911 Cumartesi 24 nolu yayınında sayfa 4'te yer alan karikatürde kurban edilen koyunların yerine kurban olmak isteyen Arnavutlar yer almaktadır.Karikatürde yer alan yazıda : "Arnavutluk'da tâzâhürât-i hamiyet-pervaraneden: Hamiyetli Arnavut: Padişahımızın uğrunda bu koyunların yerine ben kurban olayım

Cadaloz- Bende senin gibi vatanını vatan perver padişahına kurban olanlara kurban olayım!" yer almaktadır. Bu karikatürle Arnavutluk'un Osmanlı Devletine aslında ihanet etmeyeceği vurgulanmaya çalışılmıştır.

Cadaloz gazetesinde Cadaloz bazen konferanslar düzenleyerek de Balkanlar'da meydana gelen olayları kendi mizahi üslubunda da değerlendirmiştir. Bu konferanslar daha çok Balkan devletlerine nasihat tarzındadır. 9. yayınında" Cadaloz Cenapları da Karadağ hududunda müthiş ve mükemmel bir konferans itasını va'detmiş ve heyeti tertibiyeyi teşkil eden malumul esami Cavalacoz, Afaroz, Kaparoz, Cayaroz, Abanoz, Kokoz, Kokoroz, Çiroz, Çil horoz nam ve zevata layık vehile tedarikatta bulunmalarını keraren ve mesaren emreylemişdi

Ey ahali bu haliniz? Geldimi zevatınız? Evlat ve iyalınızı, mealınızı kendi ellerinizle kara topraklara mahkkum mu etmek istiyorsunuz? Sizler bu vatanın evladı, ecdadınızın ahvadi değilmisiniz? Asırlardan beri sizi düşmanunuzdan koruyan, sizin için soluyan hükümet, matbuanıza alel-hus'us şimdiki hükümeti meşrûyenizin niçin karşı duruyorsunuz, kendi kendinizi vuruyorsunuz! Şöyle bir kere etrafa bakınız, çakmağımızı çakınız, kardeş kardeşe kurşun atmaz yüreğini ateşe yakmaz. Kurşun düşman göğsüne atılır, vatanda rahat yatılır, ey Malisorlar! Hâla uyku uyurlar? Su uyur düşman uyumaz, kardeş kanı kir yumaz? Sizi aldatıyorlar, ekmeğinize zehir katıyorlar,? Emin olunuz ki aldatıyorsunuz, eğer böyle devam ederseniz kendi bildiğinize giderseniz sonra kimseye karışmaz olsanızda barışmaz, haydi temerrüt etmeyiniz, Osmanlıktan tecerrit etmeyiniz, böyle giderseniz şekavette devam ederseniz açık düşman yolu açık bulur inlerinize sokulur, o zaman hamiyetli Arnavutlar galayana gelir Osmanlı'lık tuğ yana gelir, düşmanla beraber ezilirsiniz. Hak helake serilirsiniz. Size en son sözüm haydi iki gözüm silahları bırakınız yerine kalem takınız...!

17. yayınında Cadaloz: Karadağ hududunda kara kuş gibi kendi yuvasını yıkmaya çalışan haylazlığa alışan bir takım serserileri himaye suretiyle umur-i dâhiliyemize müdahaleye kalkışan!!! Karadağ finosu ile hudud-i Osmani dahilinde hedef dane-i tenkilat olan Balkanların sevdeci mitusine karşı ağıuş dub şimalin acık ve hepside bir fikirde kaçık bulunduğu ru-numa olur olmaz bu sırada yine başların büyük karataşlar yuvarlamağa başlamaları konferans müredeb namesini Cavalacoz beğın nazarı dikat ve hamiyetini celb-u sabır ve samaniyle mean tâb-u tevâneni selb eylemiş bulunduğundan esasen serhadda can vermeğe cana minnet bilen hamiyet pervarane Osmâniye karşı dehşetli bir konferans ihtası be gayet elzem -u labet bulunduğu yolundaki teklifini el hak muvafık gören Cenabı Cadaloz küpsavar hiddet olarak sathı arzdan üç yüz metro kadar yükseldikten sonra ya hayy! Nidayı intibah-efzası ile şol vech ile haykırmıştır ki:

Ey muhterem, şeci, bahadır Osmanlılar! Ey kahraman unvanlılar! Bu âli millet esasen harb için dünyaya gelmiştir. Ne kaleler yıkılmış ne kafalar delmiştir. Canı fütuhatıyla titretmiş, aleme mertliği öğretmiştir, bizce pek tatlı ve tecrübe deb değan açanı ise gayed acı olan bu hakayıkı unutmuşlar Karadağ'da, Tesaliya'da, Filibe'de ikram ettiğimiz mermileri yutmuşlarda şimdi bir takım yaygaralarla güya bizi korkutmuşlar! Kendi vücudu tefessüh- nemuden deği kangren olmuş yaraları bırakıpda Balkan sürüsüne karışan şimali dostumuzda! Bu palıkaryalara, bu gosbu dinlere! Bu şımarıklar müzaharet etmek onların peşinden gitmek istiyor onların üstüne titriyor!

Ey cesur, hamiyet perver hemşerilerim! Vatan için selametler saadetler dilerim! Yunanlılar geride yutmak, Bulgarla, Karadağ, Rumelinde bir ipucu tutmak koca Moskof'da bizi korkutmak emeline düşmüşler hep başımıza üşmüşler zaten bu devletin şanlı tarihi karıştırılırsa yalnızca bir devletle başa başa bir milletle carpıştığımız asla görülemez taş çıkartımda oyuna girişmek lekesi sürülemez evet iki, üç hatta beş devleti ilk oyunda mars ettiğimiz pek çoktur. Fakat hayif ki ey muhterem Osmanlılar son asırlarda mülk-ü millete musallat olan istibdat. O zaman başta bulunanlarda zulme karşı istidat bizi berbat etmiş bir takım kopuk, subuk herifleri dilşâd etmiş bir hayli yurtlar elden gitmişti işte bundan cesaret alan bu dilli çocuklar arkalarında gavgucuklar bize meydan okumağa ince eleyüb sıkı dokumağa başlıyor. Şu devr-i hürriyette bile bizi taşıyorlar eski yiğit Osmanlılığın safahat-ı seciâna..."

Cadaloz bazen de Balkanlar'da gelişen olayları gazetesinde Dedi ki Dedim ki başlığı altında diğer gazetelerde yer alan yazıları karşılıklı konuşarak daha çok tartışarak okuyucularını bilgilendirmiştir.

Gazete 15.yayınında

" İkdâm: Karadağ hududunda

Cadaloz- Karadumanlar eksik olmasın diyoruz.

Yine ondan: Sofya'da umumi bir metiniğ

Cadaloz- Geliyorlar mı dersin?!

Balkan: İntihaplarda çalışmalıtız..... çünkü

Cadaloz- Çünkü çalışamadığımızın cezasını çek

Yine ondan: Sofya'da hukukumuzu takip edecek kardeşlerimiz vardır.

Cadaloz- İstanbul'da da duacılarınız eksik değil!"

16. yayınında

" Ziya: İttihat ve Terakki programı

Cadaloz- Kabul etmeyenler programı bilmediklerinden değil işe gelmediklerinden!

Yine ondan: Kırk bin Osmanlı tarafından Girid hakkında bir metiniğ

Cadaloz- O kırk bin kişi ile beraber kırk milyonda kalp var!"

17. yayınında

" Ziya: Yeni bir numune-i vahşet

Cadaloz- Mutlaka şekavet Bulgaristan'da olacak!

Yine ondan: Kadılar mes'elesi

Cadaloz- Palıkaryaları korkuttu

Sabah: Harici siyasetimiz

Cadaloz- Beğine dahil-i siyasetimize benzermiş

Yine ondan: Bahr-i sefitde politikamız

Cadaloz - O da bahr-i siyahda ki gibidir

Sinîn: Rus notası münasebetiyle

Cadaloz -Tanpoları tutmalı mi?

Yine ondan:Ekseriyet fırkasının bir siyasi proğram mı olur

Cadaloz-Bizim ekseriyet fırkasının yoksa neye taraftarlık ediyorsun

İkdâm: Meb'ûsanda cüzter pervecesi Cadaloz birden bire kabul olunursa dedemizi Şam'da gördüğümüzün resmidir

Yine ondan:Eğer hat yumurtalıktan yapılırsa pahalı olur

Cadaloz Yani yumurtasını hesap eden bu sırada yürek yiyebilir mi?!

Şehrah:Karadağ'ın talebi

Cadaloz- Onun talebini ben bilirim ama soran kim

Yine ondan:Bu sırada Bulgaristan hududunda vuku bulan şayanı teessüf bir vaka!"

Diğer gazeteler ve Cadaloz gazetesi arasında geçen konuşmalardan Balkanların durumunun aslında Osmanlı Meclisinde de yoğun tartışılan konulardan biri olduğu anlaşılmaktadır.

Cadaloz konferanslarda Balkanların durumunu bazen de mısralara döker 20. yayınında

Küp dahi bin mil bahrikatı için

Safiresin etti sekbar eyledi

Böylece heyeti olunca küpsüvar vızlayup

Küp devri tekrar eyledi

Katedip Balkanları baştanbaşşa

Karadağ'ın başına dar eyledi

Yaptı tenkilat ve ıslahatını

Bir nota ile carı naçar eyledi

Eşküyânın bir kulağından tutup

Diğerinden astı berdar eyledi

Hasılı ttudu kemal-ı cihed ile"oldugu gibi

21.yayınında mısralarını laz şivesi kullanarak ve Laz Kontosi başlığıyla verir

"Ey Nikola Nikola sallanur sağa sola

Karadağ'ın taşları taburuna sokula

Kemencemin kirişi çalarım beyti raişi

Sizi oynatan tumanı yok bir dişi!

Osmanlı oğulları kutludur kulları

Biz Rize'den çıkınca ha biluruz yolları

Hey Çetin'e sana benzere atina

Bıcağımı biledum onların niyetune

Kılıncımın saçağı sallanacak burçağı

Ha kuzum laz uşağı yaman atar bucağı

Moskov kazan kaynatır sonra kurar çadırı

Abdalları bulunca kukla gibi oynatır

Türk kaçırmaz avını bilir demir tavını

Hiç dinlemez söndürür, lavını ıslavını

Ha uşagum uşagum sıkı bağla kuşağum

Bize Osmanlı derler hududda dur batağum

Ayağımızda carık nerde olsa yatarık

Bize çatan olursa balkanları yakarık

Al aşığı vur yere kusun kanlı dere

Alamzsan Girid'i canlı girerim yere"

Saltanatı süresi boyunca bürokrasiyi, basını ve orduyu sıkı bir kontrol altında tutarak siyasileşmesine izin vermeyen Sultan II. Abdülhamit 23 Temmuz 1908 tarihinde Jön Türklerinde baskıları ile Meşrutiyeti ilan etmiş ve Kanuni Esasi'nin tekrar yürürlüğe girmesini kabul etmişti. Meşrutiyet'in ilanını Türk Edebiyat Tarihi, Türk Siyasi Tarihi, Türk Hukuk Tarihi için ne kadar önemli ise Türk Basını içinde önemlidir (Seyhan, 2013:494-495). Çünkü bu dönemde 25 Temmuz 1908'den itibaren gazeteciler yazıların sansüre gönderilmemesi ve sansür görevlilerinin gazetelere sokulmaması hususunda anlaşılabilir basınla ilgili yapılan yasal düzenlemeler kapsamında 18 Temmuz 1909 tarihinde çıkarılan Basın Kanunu ve Matbaalar Kanunu ile yeni bir döneme girildi (Alver, 2011: 286). Ancak 1909 yasaının yürürlüğe girmesinden sonra yaklaşık sekiz ay süren basın özgürlüğü, tekrar ortadan kalkmış ve 1909'da 353 olan gazete sayısı 1912'de 45'e düşmüştür (Mazıcı, 1996: 137)

Bu dönemde İttihat ve Terakki Derneği, siyasi parti olarak örgütlenmiş ve *Tanin*, *Şurayı Ümmet* gazetelerini yayımlamıştır ve bu dönemde *Silah*, *Rumeli*'de bu derneğin savunuculuğunu yapmıştır (Alver, 2011: 286). *Tasvir-i Efkâr*, *Volkan*, *Hukuk-ı Umumiye*, *Serbesti*, *Hukuk- Beşer* bu dönem içinde uzun ömürlü sayılabilecek gazeteler arasındadır.

II. Meşrutiyet dönemi gazeteciliğinin şu özelliklerini saymak mümkün:

-Çok fazla günlük gazete yayınlanmamıştır.

-Yayınlanan gazeteler fazla uzun ömürlü olmamıştır.

-Bu dönemde yayımlanan gazeteler çok fazla siyasi saflara ayrılmışlardır.

-Siyaset ağırlıklı olduğundan habercilik arka planda kalmıştır (Aydın, 2010: 46).

II. Meşrutiyet döneminde Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda büyük sorunlar yaşadığı bir dönemdir. 1911 yılı artık sadece büyük Avrupa devletlerinin değil Balkan devletlerinin de kendi aralarında Osmanlı Devleti'ni paylaşmaya ve kendi aralarında anlaşmaya başladıkları ve anlaşamadıkları dönemdir. Cadaloz Gazetesi bu sorunlara sütunlarında sıkça yer vermiştir.

Sonuç

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte rahatlama yaşayan basın bu dönemde birçok türünde gelişmesine katkı sağladı. Bu türlerden biride yazılı basının olmasa olmazı olan Mizah basınıdır.4 Nisan 1911 yılında yayın hayatına başlayan Cadaloz Gazetesi Nurettin Rüştü Büngül tarafından çıkarılmıştır. Nurettin Rüştü Büngül gazetesinde yaptığı işin bilincinde olarak 1911 yılında Osmanlı devletinde meydana gelen siyasi, sosyal, ekonomik ve devletin sınırları içinde oluşan fikir akımlarını gazetesine taşımıştır.

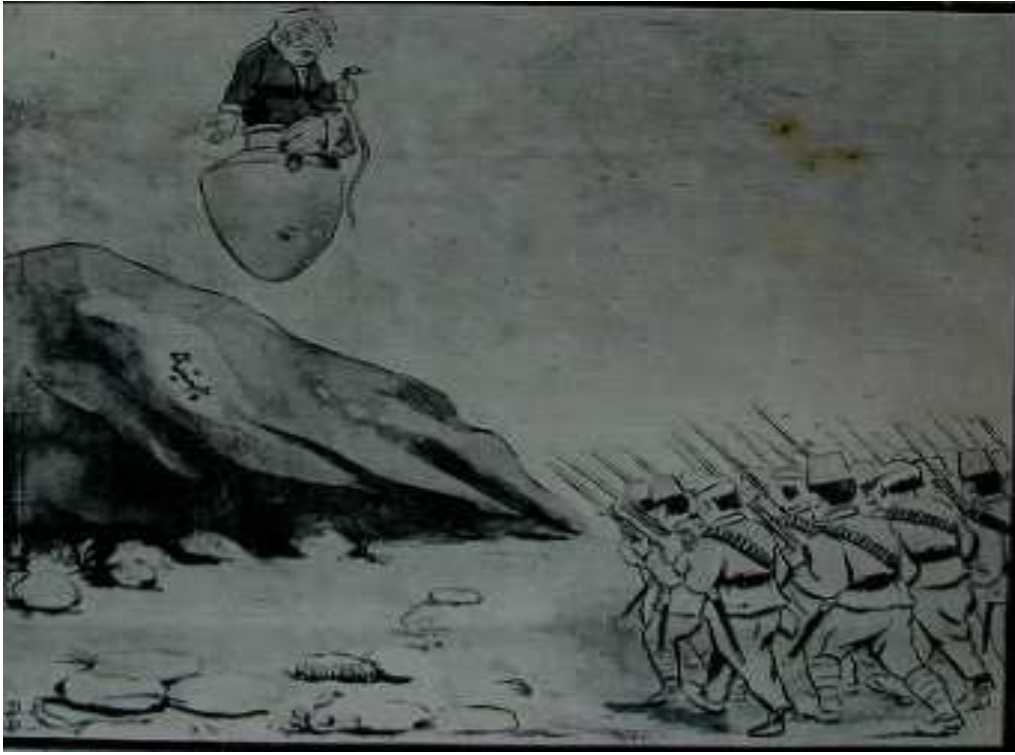
1911 yılı özellikle Osmanlı Devletinin özellikle dış siyasette en fazla Balkan devletleri ile meşgul olduğu bir dönemdir. Her şeyden önce Osmanlı imparatorluğu 14. ve 15. yüzyıllarda bir Balkan olarak doğup gelişti. Bu nedenle Balkan topraklarının güvenliği ve muhafazası, Osmanlı Devleti'nin güvenliği ve muhafazası demektir (Sancaktar, 2011: 2).

Balkanlar Osmanlı imparatorluğu için sadece siyasi bakımdan değil aynı zamanda Osmanlıya başkentlik eden Edirne ve İstanbul'un yiyecek ve ham madde kaynağı olduğu gibi bölgenin tarımsal ve hayvansal ürünleri sarayın Edirne, İstanbul, Selanik, Bursa gibi kalabalık kentlerinin ve ordunun ihtiyaçlarını karşılıyordu (İnalçık,1992: 311). Bu sebeple de 1911 yılında Balkanlarda meydana gelen toprak kayıpları ve Balkan devletlerinin bağımsızlıklarını ilan etmeleri, İngiltere ve Rusya gibi büyük batılı devletlerin bölgeye müdahaleleri karşısında dönemin gazeteleri gibi Cadaloz Gazetesi de gelişmeleri hem karikatürlerine hem de sütunlarına taşımıştır.

KARİKATÜRLER:

Numara 2 sayfa1

Numara 3 sayfa 1

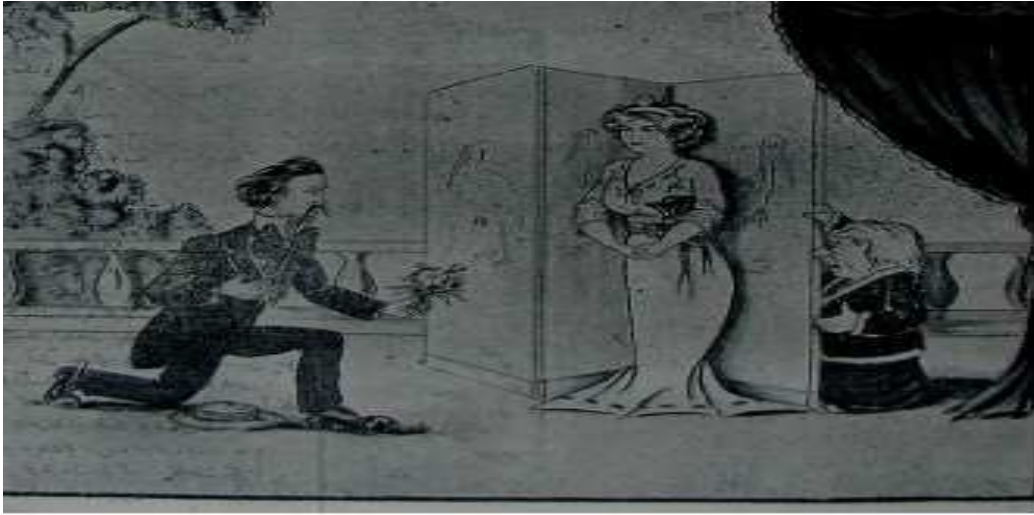
Numara10 sayfa 1

Numara 11 sayfa 1

Numara 18 sayfa 4

Numara 31 sayfa 1

Numara 7 sayfa 1

Numara 24 sayfa 4

KAYNAKÇA

Sürekli Yayın

Cadaloz Gazetesi, Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Hakkı Tarık Us Koleksiyonu.

Tetkik Eserler

AKŞİN, Sinan, Cemil KOÇAK, Hikmet ÖZDEMİR, Korkut BORATAV, Selahattin HİLAV, Murat KATOĞLU ve Ayla ÖDEKAN (2000).

Çağdaş Türkiye Tarihi 1908-1980, C.4, İstanbul: Cem Yayınevi.

ALVER, Füsün (2011) *Gazetecilik Bilim ve Kuramları, Gazetecilik Kuram ve Tasarımlarını Türkiye'de ki Gazetecilik Sistemi*, İstanbul: Kalkedon Yayınları.

AYDIN, Hakan (2010). *II. Meşrutiyet Döneminde Basın ve Siyaset*, Konya: Palet Yayınları.

BİRECİKLİ, İhsan Burak (2008). "Yüzüncü Yılında II. Meşrutiyet'in İlanı Üzerine Bir İnceleme", *Akademik Bakış*, C.2, S.3, s. 211-226.

DOĞANER, Yasemin (2012). "Hürriyet ve Modernleşme Enstrümanı Olarak Osmanlı'da Basın", *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.29, S.1, s.109-121.

HALAÇOĞLU, Ahmet (2010). "Balkan Savaşları (1912-1913) Savaşları", *Türkler Ansiklopedisi*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C.13, s.295-301.

İNALCIK, Halil (1992). *Tanzimat ve Bulgar Meselesi(Doktora Tezinin 50.Yılı) 1942-1992*, Eren Yayıncılık, İstanbul.

KODAMAN, Bayram (2012), "II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1914)", *Türkler Ansiklopedisi*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C.13, s.165-171.

KÜÇÜK, Cevdet (1992). "Balkan Savaşı" *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.5, s.26-32.

MAZICI, Nurşen (1996). "1930'a Kadar Basının Durumum ve Matbuat Kanunu", Ankara: *Üniversitesi Türk İnkılap Enstitüsü Ankara Yolu Dergisi*, C.5, S.18, 131-154.

SANCAKTAR, Caner (2011). "Balkanlarda Osmanlı Hakimiyeti ve Siyasal Miras", *Ege Stratejik Araştırmaları Dergisi*, S.2(2), s.2-10.

SEYHAN, Salih, (2013). "II. Meşrutiyet Dönemi Mizah Basını ve İçeriklerinden Seçilmiş Örnekler", *Turkish Studies*, C 8/3, s.494.495.

UÇAROL, Rifat (1919). *Siyasi Tarih*, Ankara: Hava Basım ve Neşriyat Müdürlüğü.